

Osztályozó vizsga követelményei – Etika

11. évfolyam

Tematikai egység

Alapvető etika

Az erkölcsi gondolkodás alapjai

Tények és értékek. Ismeret, megértés, értékelés, elhatározás. Elmélet és gyakorlat.

A társas lény: erkölcsi lény. A Másik szerepe az öntudatos én kialakulásában.

Etika és nyelv: bizalom, megértés, egyetértés, vita, párbeszéd.

Erkölcsi érzék, tanult viselkedés, az erkölcsi szabályok természete, az egyén erkölcsi méltósága.

A munka mint az önkitaljesítés alapvető eszköze.

Jó és rossz. A rossz eredete – különféle megközelítések. A szenvedés kérdése.

Bibliai erkölcsi értékek a világi etikában

Az ember kitüntetett léthelyzete. A világvallások emberképe és etikája.

A szeretet erkölcsi jelentősége.

A lelkiismeret szabadsága és a személyes felelősség elháríthatatlansága.

Mit kell akarnom? Az erkölcsi döntés

Az erkölcsi gondolkodás fejlődése. Szokáserkölc, hagyomány, törvény.

A lelkiismeret szava. Példakövetés, tekintélytisztelet. A mások igazsága.

Párbeszéd, vita, kétely. Értékkonfliktusok.

Kötelesség és szabadság. A kanti kötelességetika és bírálata.

A felelősség kérdése

Az erkölcsi cselekedet. A jóakarát. Felelősség a tetteinkért – felelősség másokért.

Az erények és a jó élet céljai

Önmegvalósítás, önkorlátozás, önismeret, önértékelés. A jólét és a jó élet fogalmának megkülönböztetése. A boldogság mint etikai kérdés. Az erények és a jellem. Az erkölcsi nevelés. Önállóság és példakövetés. Magánérdek és közjó.

Tematikai egység

Egyén és közösség

A kapcsolatok etikája

Az emberek közti testvériség eszméje. Barátok és ellenfelek.

Szeretetkapcsolatok. Párvalasztás. Felelősség a társakért. Szexuáletika.

Házasság. Családi élet. Otthonteremtés. Családi szerepek. Szülők és gyermekek. A családi élet válságai.

Társadalmi szolidaritás

Hátrányos élethelyzetek. Társadalmi igazságosság és/vagy kölcsönös segítség.

A betegekkel és szegényekkel való törődés mint erkölcsi kötelesség.

Törvény és lelkiismeret

A szabadság rendje. Jogok és kötelességek. Erkölcs és politika. A lelkiismeret és véleménynyilvánítás szabadsága. Felelősségünk magunkért és a világért. A cselekvés halaszthatatlansága.

Szavak és tettek

Visszaélés a szólásszabadsággal. Uszítás, rágalmazás, az ember lealacsonyítása, az erőszak népszerűsítése, megtevesztő reklámok. Szavak és tettek: a nyilvános beszéd a tömegmédiákban. Médiaetika.

Hazaszeretet

Állampolgárság és nemzeti érzés. Nemzeti szolidaritás. Áldozat a hazáért, és ennek elfogadható mértéke. A társadalmi önazonosság (identitás) felépülése és torzulásai.

Többség és kisebbség

Az etnikulturális csoportok, nemzeti és vallási kisebbségek, illetve a többségi társadalom közti konfliktusok, az együttélés erkölcsi problémái. Előítéletek, sztereotípiák, esélykülönbségek. A nemzeti fejlődés traumái – Kárpát-medencei sajátosságok. A kirekesztő, elnyomó nemzetstratégiák erkölcsi megítélése.

Tematikai egység

Korunk kihívásai

A tudományos-technikai haladás etikai kérdései

Az emberi cselekvés megváltozott természete. Technika és etika.
A tudósok felelőssége.

Bioetika

Születés és halál. Családtervezés. Mesterséges megtermékenyítés. Bérnyaság.
Terhességmegszakítás.
Genetikailag módosított élőlények.
Egészségvédelem és etika. Szembenézés a halállal. Eutanázia.

A felelősség új dimenziói a globalizáció korában

Az egyén felelőssége és cselekvési lehetőségei a globális hálózatok korában.
Magánérdek és közjó. A fenntarthatóság fogalma. Lokalizáció és önrendelkezés: az emberi lépték helyreállítása.
Világszegénység – a szegények világa. A szegénység új arcai: környezetrombolás, adósságcsapda, szélsőséges jövedelmi egyenlőtlenségek, létbizonytalanság, népbetegségek, népességrobbanás, tömeges migráció.

Ökoetika

Az ökológiai válság mint erkölcsi kérdés. Számít-e erkölcsileg, amit más lényekkel teszünk?
Érvek az állatok védelmében: a szenvedésokozás tilalma, szolidaritás lénytársainkkal, a biológiai sokféleség értéke, megóvásának és fenntartásának lehetősége. Az élet tisztelete. Az etika emberközpontúságának értelmezése. Az ember felelőssége egy több mint emberi világban.

A közösség és a korrupció problémája

Tisztességes és tisztességtelen érdekérvényesítés. Jogos és jogtalan előnyszerzés, a megvesztegetés, a megvesztegethetőség. Magánérdek és közjó. A korrupció jelensége és veszélyei, hatalommal való visszaélés és korrupció a mindennapokban. Hogyan lehet a megvesztegetést, a korrupciót megszüntetni? Lehet-e hála jele a hálapénz? Ki hibázik, aki adja, vagy aki kapja? A korrupció elleni fellépés lehetőségei, az egyén és a közösség

felelőssége.

Felelősség utódainkért

Az emberiség közös öröksége. A jövő nemzedékek jogai. A ma élők felelőssége.

**A fejlesztés várt
eredményei**

A tanulók ismerik az erkölcsi hagyomány legfontosabb elemeit, s e tudás birtokában képesek a mindennapi életben felmerülő erkölcsi problémák felismerésére és kezelésére.

Értékítéleteiket ésszerű érvekkel tudják alátámasztani, képesek a felelős mérlegelésen alapuló döntésre. Rendelkeznek az etikai és közéleti vitákban való részvételhez, saját álláspontjuk megvédéséhez, illetve továbbfejlesztéséhez szükséges készségekkel és képességekkel.

Képesek elfogadni, megérteni és tisztelni a magukétól eltérő nézeteket. Ismerik azokat az értékelveket, magatartásszabályokat és beállítódásokat, amelyeknek a közmegegyezés kitüntetett erkölcsi jelentőséget tulajdonít.